

Hetvenöt éves a Barmeni teológiai nyilatkozat

Barmeni teológiai nyilatkozat címen vált ismertté az a dokumentum, amelyet 1934. május 31-én, hetvenöt évvel ezelőtt írtak alá olyan egyháziak és világiak, akik elítélték a kor hivatalos eszméihez igazodó egyházi álláspontot.

Hitvalló Egyház – így nevezték szervezkedésüket Németországban Hitler uralomra jutása után azok az evangélikus, református és uniált egyházakhoz tartozó keresztyének, akik nem akartak szabad folyást engedni az egyháztól idegen nemzetiszocialista eszmék térhódításának az egyházban.

Ellenfeleik német keresztyéneknek (*Deutsche Christen*, rövidítve: DC) hívták magukat, mert nem a Szentírásra és az egyház hitvallásaira támaszkodtak, hanem az akkori politika és ideológia értelmében elsősorban németek akartak lenni. Ezek helyeselték a nemzetiszocialisták ténykedését, célkitűzéseit, de magában az egyházban is meg akarták azokat valósítani. Elvetették az *Ószövetséget*, mert a zsidóság könyvének tartották, de az *Újszövetséget* is meg akarták tisztítani minden zsidós elemtől, sőt az egyházi tisztségeiktől is meg akarták fosztani azokat, akik nem igazolják tiszta germán származásukat.

Amikor a német keresztyének az egyházi választásokon meghatározó többséget szereztek, megindult a Hitvalló Egyház szervezése. Mai kifejezéssel ellenezki mozgalomnak mondanánk. Hetvenöt évvel ezelőtt, 1934. május 29–31. között Wuppertal város Barmen nevű kerületének református templomában hitvalló zsinatra gyűltek össze egész Németország tizenkilenc tartományi egyházából 138-an azok, akik úgy érezték, hogy az egyház egyes vezetői a hitvallásokat nem védik, hanem megszegik, valamint azt tapasztalták, hogy hatalmi szóval állítják félre azokat, akik egyet nem értésüket hangoztatják.

Nem csak egyes visszaélésekkel és panaszokkal akartak foglalkozni. A teológiai bizottság, amelyben meghatározó szerepet vitt *Karl Barth*, előkészített egy teológiai nyilatkozatot, amelyet az állásából függesztett evangélikus lelkész, *Hans Asmussen* terjesztett elő és indokolt meg nagy hatású beszédével. A három felekezet – evangélikus, református, uniált – képviselői külön-külön, azután mindannyian együtt megtárgyalták és együttesen módosították a tervezetet. Éjszakába nyúló megvitatás után terjesztették újra a küldöttek elé, akik egyhangúlag elfogadták.

Megtörtént tehát, amit szinte remélni is alig mernek, ismerve a protestantizmus belső problémáit, de amiért sokan imádkoztak ott helyben és szerte az országban, és amire oly nagy szükség volt: megtalálták a közös nyelvet! Nem apró sérelmek felhánytorgatásába bonyolódtak, hanem szép hitvallást tettek! A különböző teológiai irányzatokhoz, más-más felekezethez tartozó keresztyének egyetértésben, egy hangon voltak képesek szólni, noha mindannyian ragaszkodtak saját hitvallásaikhoz! Az élet és a társadalom egészét, így az egyházat is uralni akaró hatalommal szemben nem mint egy kicsinyes érdekcsoport, hanem mint Jézus Krisztus egyháza szólaltak meg, és bizonyosságot tettek arról, aki minden látszat és tapasztalat ellenére mégis az Úr. Mivel hitüket nemcsak mély meggyőződéssel, hanem teológiailag is képesek voltak megfogalmazni, nemcsak a helytállásra adtak példát, hanem lelki eligazítást, lelki feyvert is nyújtottak.

Részletek a nyilatkozatból (*Benczúr László* fordításában): „*I. Jézus Krisztus a Szentírás róla szóló bizonyosságtétele szerint Istennek az az egyetlen szava, akire hallgatni, akiben életünkben és halálunkban bízni kötelesek vagyunk.*

2. Jézus Krisztusban Isten bűneink bocsánatát adja, de ugyanakkor hasonló komolysággal jelenti be általa nagy igényét egész életünkre. Általa a világ minden istentelen megköötöttségéből boldog felszabadulásra jutunk, arra, hogy szabadon és háládatosan szolgáljunk minden ő teremtményének.

3. A keresztyén egyház olyan testvérekből álló közösség, amelyben Jézus Krisztus az igében és a szentségekben je-

len levő Úrként cselekszik. Mint a kegyelemben részesült bűnösök egyházának az a feladata, hogy hitével is, és engedelmisségével is, igehirdetésével is, de életformájával is a bűnös világban arról tegyen tanúbizonyságot, hogy egyedül Jézus Krisztus tulajdona, az ő vigasztalásából és az ő irányítása szerint él és akar is élni, várva az ő újra megjelenését.

4. Az egyházban lévő különböző tisztségek nem szolgáltatnak alapot arra, hogy egyik a másikon uralkodjék, hanem csak az egész gyülekezetre bízott és az egész gyülekezetnek megparancsolt szolgálatnak a gyakorlását célozzák.

5. Az Írás azt mondja, hogy az államnak isteni rendelés szerint az a feladata, hogy a még meg nem váltott világban, amelyben az egyház is él, az emberi belátás és az emberi képességek mértéke szerint a hatalom fenntartásáról gondoskodjék. Az egyház hálával és tisztelettel veszi Istennek ezen rendelkezésében megnyilatkozó jótéteményét. Mindez Isten országára emlékezteti, Isten parancsára és igazságosságára és ezzel egyben az uralkodóknak és az uralom alatt levőknek a felelősségére. Isten igéjében bízik, és annak engedelmeskedik, mert Isten ez által tart fenn mindent.

6. Az egyháznak az a feladata, és szabadsága is ebben gyökerezik, hogy Krisztus helyett, az ő tetteinek és beszédének szolgálatában állva hirdesse minden népnek a prédikáció és a szentségek által az Isten szabad kegyelméről szóló üzenetet.”

A kép egészéhez az is hozzátartozik, hogy a Hitvalló Egyház lendülete is, egysége is megtört később. Az egyház egyes örhelyein álló, eltérő súlyú felelősséggel megterhelt vezetők a mindennapi harc kérdéseiben különböző magatartást tanúsítottak. A hatalomhoz, amelynek törvényességét Barmenben a Hitvalló Egyház nem kérdőjelezte meg, nem egyformán viszonyultak. Ki harcosabb volt, ki hangosabb, ki másokat oltalmazva, ki több, ki pedig kevesebb kompromisszumot vállalva járta az útját. Nemcsak emberi különbségeik, hanem a tartományi egyházak más-más helyzete is közrejátszott ebben.

Alig néhány év alatt ennek ellenére úgy alakult a helyzet, hogy szinte minden egyházi tevékenység elenkezett valamilyen törvénnyel. Már a harmincas-egyvenes években is voltak, akik elmarasztalták a *Barmeni teológiai nyilatkozatot*, mert nem állt ki határozottan az árjatorvények, vagyis a zsidók üldözése ellen, még az egyházon belül sem. A Hitvalló Egyház egységét és erejét néhány év alatt felőrölte a könyörtelen hatalom, amelynek számára – mivel nem tudta szolgálatába állítani – érdektelenné is vált nemcsak az egyházi ellenzék, hanem az egyház maga is. A Barmenben megfogalmazott tételek azonban számos keresztyén számára adtak ösztönzést és jelentettek eligazítást, nemcsak a nemzetiszocializmus idején, hanem a második világháború utáni újjáépítés során is.

Az idő múlásával egyre jobban láthatjuk Barmen hiányosságait. Mint minden emberi teljesítmény, ez is az őt megillető helyre kerül. Mivel egyes egyházak nem nyilatkoznak, hanem hitvallásnak tekintik, *Karl Barth* is foglalkozott ezzel a kérdéssel. Úgy vélte, nem az a fontos, hogy milyen elnevezést használunk rá, hanem az, hogy tanulunk-e belőle.

Barth, a nyilatkozat létrejöttének egykori fő munkása volt az is, aki elutasította, hogy emlékező cikket írjon Barmenről a harmincadik évfordulón. Múzeumörnek érezné magát – írta levelében –, aki egy leűnt világ holt emlékei között vezeti a látogatót. Nem erre van szüksége a ma keresztyénységének, hanem arra, hogy mint a régiék Barmenben, úgy mi, maiak a mi mai hitünket fenyegető, közénk settenkedő és kívánatos tévtanításokat és veszélyeket vegyük észre; küzdjünk magunkon és gyülekezetünkön túl környezetünkben is napról napra mindaz ellen, ami az emberek életére nézve veszély, ami a Krisztus-hitet fenyegeti, és minket bizonyosságtételünkben akadályoz.

REUSS ANDRÁS

Reformátusok ünnepe

Mint ismeretes, 2009. május 22-én fontos esemény színhelye volt Debrecen: aláírták az egységes Magyar Református Egyház alkotmányát. Az alábbiakban az alkotmányozó zsinat üzenetét adjuk közre.

Isten iránti hálával adjuk hírül, hogy ma, 2009. május 22-én 11.00 órákor a magyarországi, kárpátaljai, délvidéki, erdélyi és partiumi részegyházak aláírták a Magyar

gát, éljen bárhol a világban, és legyen magyar vagy más anyanyelvű.

– Egyházunk a csatlakozó részegyházak zsinati közössége, amely törvényt alkot, és megnyilatkozik mindazokban a kérdésekben, melyekre a részegyházak legmagasabb szintű testületei felhatalmazták.

– Egyházunk alkotmánya biztosítja és szabályozza a Kárpát-medencén kívüli magyar református egyházak csatlakozását is.

Két református püspök az egyesítő menet élén

Református Egyház alkotmányát. Ezzel a lépéssel, közel húszévi fáradozás után, mi, magyar reformátusok évszázados közösségünket ebben a formában juttatjuk kifejezésre. A magyar reformátusság a reformáció évszázadától megtartotta lelki, szellemi egységét. Összetartozásunkat még történelmi viszonyosságok és politikai szándékok sem tudták kikezdeni, így a trianoni döntés és a 2004. december 5-i népszavazás sem tudta szétzilálni közösségünket. Ezt a közösségünket kifejezi az is, hogy ma együtt ünnepelünk azokkal is, akik már kifejezték csatlakozási szándékukat, vagy még ezt idáig nem tudták megtenni.

Ma ezzel a közös alkotmánnyal is kifejezzük és megszilárdítjuk egységünket. Alkotmányunk szerint:

– Egyházunk tagja minden keresztyén, aki a magyar református egyházhoz tartozónak vallja ma-

– Belső szervezeti rendszerük kialakításában a részegyházak önállóak és függetlenek. Kivételt képeznek ez alól mindazon kérdések, amelyek a közös alkotmányba vagy közös szabályzásra tartoznak.

Jézus Krisztus mondja: „Én vagyok az út, az igazság és az élet.” Hisszük és valljuk, hogy Krisztus igazsága szabadít meg minden igazságtalanságból és nyomorúságból. Hisszük, hogy gyógyító hatalma megteremti benne való egységünket is. Hisszük, hogy ha Őt követjük, a megbékélés eszközei lehetünk minden körülmények között. Hisszük, hogy a magyar reformátusság összefogása Jézus Krisztus egyetemese egyházának egységét és hiteles bizonyosságtételét szolgálja, melynek mindnyájan tagjai vagyunk.

Krisztus a jövő, kövessük együtt Őt!

Forrás: www.reformatus.hu

A rendezvény jelképe, a kilencágú életfa a Nagytemplom előtti téren

Először jártam Holzhausenben

Lapunk hasábjain tavaly is közöltünk beszámolót a németországi Holzhausenben megrendezett Európai Magyar Evangéliumi Ifjúsági Konferenciáról. Idén sem teszünk másképp: az alábbiakban egy ifjú résztvevő az április 4-e és 11-e között zajlott rendezvényen szerzett élményeit osztja meg az olvasókkal.

Én magam először jártam a konferencián, és hálával gondolok vissza arra, hogy nagy szeretettel fogadtak be maguk közé a Nyugat-Európában élő testvérek.

Esténként kötetlenebb együttléteken ismerhettük meg jobban egymást: az ifjúsági esten a korábbi évek néhány tréfás jelenetét elevenítettük fel, a *Ki mit tud?*-on irodalmi, zenei előadásokat hallottunk. Nemcsak a legkisebbek, hanem az idősebbek is nagy élvezettel hallgatták Badin Ádámnak a pásztorfiúról szóló meséjét, melynek szereplői a jelen lévő gyerekek voltak. Számomra nagy élményt jelentett még a herborni kirándulás, *Gárdonyi Zsolt* és *Gárdonyi Dániel* orgonahangversenye, és szívesen

Az idei, jubileumi összefoglaló témája „Otthon – idegenben” volt. Ehhez a vezérgondolathoz kapcsolódott az egész hét programja, melyet *Jóób Szilárd*, a konferencia ifjúsági lelkésze állított össze. A délelőttök folyamán *Virág Sándor* sárospataki református lelkipásztor bibliatanulmányát hallgattuk, mely József történetén keresztül szólta Isten vezetéséről.

Ezután négy előadás bontotta ki az együttlét fő témáját. *Itt és János*, a Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület püspöke azt világította meg, hogyan

vettem részt az énekkari próbákon is.

A reggeli imaórák vezetését az idősebb korosztály tagjai vállalták, az esti áhítatokat pedig egy fiatal résztvevő tartotta. Ebben is kifejezésre jutott a konferencia több generációt átfogó és megszólító ereje. Nagycsütörtök este vigílián emlékeztünk Jézus szenvedésére, virágvasárnap és nagypénteken pedig úrvacsorai istentiszteleten ünnepeltünk együtt. Ezek az alkalmak *Gémes Pál*, illetve *Menke Magdolna* lelkész hirdette az ígét.

élhetünk otthon idegenben keresztényként és magyarként. *Gémes István*, a stuttgarteri gyülekezet lelkésze arról beszélt, hogyan próbált és tudott emigránsként otthon találni és teremteni a különböző kontinensek keresztény gyülekezeteiben. *Badin Ádám* rozsnói mesemondó-bábművész a felvidéki magyar evangélikusok nehéz helyzetét mutatta be. Délutánonként az előadások témáját dolgoztuk fel kisebb csoportokban.

Most, több hét távlatából is örömmel emlékezem a nagyheti konferenciára. Istennek hála, hogy megismerkedhettem külföldön élő testvérekkel, hogy velük tölthettem ezt a hetet, hogy ebben a közösségben imádkozhattunk, énekelhettünk, hallgathattuk az ígét. A beszámoló címében azt írtam: először jártam Holzhausenben. Most azt teszem hozzá: remélem, nem utoljára.

ITZÉS DÁNIEL
(Budapest-Kelenföld)

ITTHON – OTTHON

Olvasókönyvek „anyamodelljei”

Amikor a második világháború vége felé Brazília is belépett a háborúba, és hadat üzent Magyarországnak, bezárták a magyar kormány által Brazíliában üzemeltetett elemi iskolákat. A magyar kolónia mentette a menthetőt – így történt, hogy a São Pauló-i magyar református gyülekezet karácsonyi vásárain évekig lehetett vásárolni magyar nyelvű elemista iskoláskönyveket.

Én is megvettem a *Betűország virágos kertje* egész sorozatát, az első osztályostól a hatodikosig, és más híján remekül tudtam őket használni a cserkészfoglalkozásokon. Versek, történelmi elbeszélések, földrajzi, természetrajzi és egyéb ismertető kis cikkek, közmondások, tréfás szójátékok, kézügyesség-fejlesztők, egészségre nevelő jó tanácsok – valóságos kincsésbánya volt ez a hat kötet. Nem csoda, hiszen *Móra Ferenc* szerkesztette a Királyi Magyar Egyetemi Nyomda megbízásából, a legjobb magyar írók és költők műveivel.

A kor szellemének megfelelően a könyvek sokat foglalkoztak a magyar faluval, a falusi emberek életével és a család, szülők, anya – talán kicsit idealizált? – képével (lásd *Arany János Családi kör* című versét).

Visszakerülve Európába vettem új olvasókönyveket, hogy legyen a kezemben modernebb anyag is. Ezeket és az új gyerek-

könyveket olvasva egy idő után feltűnt valami. A könyvekben továbbra is szerepeltek családok, de érdekes változással: a családi élet már nem az anya körül forgott. Átvette szerepét a nagymama. Amíg az anya fehér köpenyben vagy éppen traktort vezetve, de mindenesetre az otthonon kívül buzgón építette a szocializmust, addig a kis, kontyos, házi kötényes, mosolygó nagymama tett vett a családban. Még *Weöres Sándor* kedves kis versében is a „rakodó nagyanyó” az, aki reggel beveti a vánkost. Arról persze nem esett szó, hogy mi történik ott, ahol nem akad ilyen „beleváló” nagymama...

Múltak az évek, és egyszerre azon vettem észre magam, hogy az unokámmal az itthoni, német iskolai angolnyelv-könyvet tanulmányozzuk. Szókincsbővítés céljából a rokonságot tanulták, és feladatuk el kellett készíteniük a családfájukat. A könyv közölt is egy példát, lehetőleg mindenféle rokon felsorolásával. És íme, mit látok: ott áll, feketén-fehéren: elvált! Hát persze, ha a valós életet akarja a tankönyv tükrözni, akkor világos, hogy ennek is ott kell lennie!

Eszembe jutott az a konfirmanduscsoportunk, amelynek a tagjai egyszerűen nem voltak hajlandók a negyedik parancsolatról beszélni. „Miért tiszteljem az anyámat? Azért, mert négyéves koromban

otthagytam egyedül az apámmal?” – ilyen kérdések hangzottak el. A csoport háromnegyed része elvált szülők gyermeke volt...

Tankönyveink, gondolom, nemcsak tanítani, de nevelni, a helyes életre vezetni is akarnak. Állítólag az emberiség állandóan fejlődik, halad előre. Ha a család történetét nézünk, amelyről iskolakönyveink tanúszkodnak, való igaz, hogy az utóbbi évtizedekben sokat változott, itthon is, otthon is. A kérdés csak az, hogy lehet-e ezt fejlődésnek nevezni. Hiszen apránként már nem is tud a mai gyerekek „családfát” készíteni a sok „szingli” anyával vagy apával, akik esetleg már maguk is „szingli” szülő gyerekeként nőttek fel.

Ma folyton emberi jogokról beszélünk. A gyerekeknek is joguk van megfelelő, egészséges környezethez, elegendő táplálékhoz, ruhához, jól működő és közeli napközi otthonhoz és oktatási intézményhez. Mindezért hajlandók vagyunk a barikádokra menni. De merjük-e azt hangoztatni, hogy minden gyerekeknek joga van egy anyára és egy apára, és tényleg egyre, és ráadásul ugyanarra?! És nem ahogy esik, úgy puffan, cserebere útján valakire – ha egyáltalán?

Annak idején a *Tízparancsolat* szerzőjének erről határozott véleménye volt. Megmondta a negyedik parancsolattal...

– RK –

„EGYMÁS TERHÉT HORDOZZÁTK...”

Együtt – határtalanul

Az irsai gyülekezet testvérkapcsolatai

Az irsai gyülekezet számára évtizedek óta fontosak a testvér-gyülekezeti kapcsolatok. Ritka példa, hogy hazai gyülekezettel is ápoli őket: három évtizede gondolkodnak egymásra a dunaharasztiakkal. Emellett több mint két évtizede áll fenn a kapcsolat két finnországi közösséggel, a nurmíakkal és az ylitornióiakkal, valamint három éve van erdélyi testvérgyülekezete is, Sepsiszentgyörgyön. Az ylitorniói gyülekezetnek három testvérgyülekezete van: Finnországban a mammalai, Magyarországon az irsai, Észtországon a lääne-nigulai. A sepsiszentgyörgyi lutheránusokat hosszú évek óta a kelenföldiek támogatják, három éve pedig az albertiekkal és az irsaiakkal is testvér-gyülekezeti kapcsolatot létesítettek.

2007. november elején az irsai egyházközösség vezetői *Matti Salminen* lelkész és a gyülekezet meghívásának eleget téve Ylitornióba látogattak; *Zelenák József* sepsiszentgyörgyi lelkipásztor elkísérte őket. A három lelkész beszélgetéseinek eredményeként, a jelen lévő gyülekezeti vezetők támogatásával megfogalmazódott: a három evangélikus közösség létesítsen országhatárokon és részben kultúrákon, nyelveken átívelő testvérkapcsolatot.

Következő lépésként az irsai gyülekezet vezetőinek szokásos év eleji látogatásán a sepsiszentgyörgyi közössége is értesülhetett a hármas testvérkapcsolat kialakításának szándékáról. A látogatásnak az utóbbi években kiala-

kult rendje szerint szombat délután szeretetvendégség keretében voltak együtt vendégek és vendéglátók. Ezeknek a szeretetvendégségeknek mindig a testvérkapcsolat a legfontosabb témájuk.

A testvéri kapcsolatok ápolása, egymás hitének és gondolkodásának megismerése hitbéli, gondolkodásbeli fejlődést hozhat magával. Mindhárom közösségnek megvannak a sajátosságai: a Kárpát-kanyarban élő sepsiszentgyörgyi gyülekezetben sajátosan jelenik meg a barcasági

kulturális és hitbéli alkalmazkodás példája. E három találkozásában egyrészt sok-sok különbség jelenik meg, amely kölcsönösen gazdagítja, gazdagíthatja a közösségeket, másrészt fantasztikus megélni a közös vonásokat, a hasonló formákat, az azonos hit-tartalmat.

Markáns jövőkép rajzolódik ki a hármas kapcsolatban: az ylitornióiak nyáron felkeresik az irsaiakat, és terveik szerint együtt látogatják meg a sepsiszentgyörgyieket. A célt, egymás gondolkodásá-

csángók és a székelyek kulturális találkozására által meghatározott hitvilág; a Lappföld déli részén lévő Ylitornióban élők gondolkodását és hitvilágát a közép-európai ember számára elképzelhetetlen életvitel alakította; míg a Kárpát-medence központi részén fekvő, szlovák hátterű irsai gyülekezet az egymáshoz való

nak és hitének megismerését Isten kezébe teszi mindhárom közösség. Jó tudni, hogy ugyanazokban a percekben ugyanazokért a célokért imádkoznak. Csodálatos megélni azokat a pillanatokat, amikor egyértelművé válik Isten áldása. Jó ezt közösen tenni: együtt, határok nélkül.

ERDÉLYI CSABA

ÚTI-TÁRSALGÓ

Amikor a külügy belügy is

Beszélgetés Cselovszkyné dr. Tarr Klárával, egyházunk külügyi osztályának vezetőjével

– Munkája során mennyiben találkozik olyan tennivalókkal, amelyek a történelmi határokon túl élő magyar evangélikusokhoz kapcsolódnak?

– Több vonatkozásban is. Leginkább az Erdélyben és a Felvidéken élő evangélikussággal van szoros kapcsolatunk. Az Európai Protestáns Egyházak Közössége, vagyis a Leuenbergi Egyházközösség tanácsában Adorjáni Dezső Zoltánnal, a Romániai Evangélikus-Lutheránus Egyház püspökével együtt ülésünk félévenként, ő a romániai evangélikusokat, reformátusokat és metodistákat képviseli, én a magyarországi protestánsokat, így gyakran nyílik alkalmunk a minket érintő közös kérdések megvitatására. Ezen kívül természetesen sok más országgal van aktív kapcsolatunk, ahol magyar evangélikusok élnek, illetve ahol magyar nyelvű igeszlógalat zajlik.

Itt kell megemlítenem, hogy a magyar állam támogatásával és a külügyi osztály közvetítésével idén két lelkésznek – egy szlovén és egy szlovák anyanyelvűnek – nyílik alkalmuk arra, hogy a Debreceni Nyári Egyetemen magyarul tanuljon. Ők – jóllehet nem magyar anyanyelvűek – készek arra, hogy magyarul (is) szolgáljanak, ezt a szolgálatot szeretnék a nyelvtanfolyam szervezésével erősíteni. Ezenfelül egyházunk is hozzájárul különféle ösztöndíjakkal, hogy azok a teológushallgatók, akik a későbbiekben szívesen vállalnának magyar nyelvű szolgálatot a határon túl, például Szlovéniában, Szlovákiában, Erdélyben, meghatározott ideig Budapesten tanulhassanak.

Fontosnak tartjuk továbbá azt is, hogy a Magyarországon szervezett konferenciáknak legyenek mindig határon túlról is résztvevői, így a lelkészakadémiáknak, a finnugor lelkészkonferenciáknak és egyéb rendezvényeknek egyaránt. Természetesen nem szeretnénk megfélemlíteni a Nyugat-Európába szakadt honfitársainkról sem, velük is igyekszünk tartani a kapcsolatot. Példaként említem csak, hogy a Lutheránus Világszövetség 1984-es budapesti nagygyűlésének huszonötödik évfordulója alkalmából megrendező konferencia egyik társszer-

vezője, Fónyad Pál Ausztriában élő testvérünk lesz, aki az osztrák Martin-Luther-Bund (Luther Szövetség) képviselője.

– A külügyi osztály vezetőjeként nyilván szembesül azzal is, miként ítélik meg a hazai evangélikusokat külföldi testvéreink.

– Igen, bár én azt vallo, hogy mindig a személyes találkozások azok, amelyek meghatározzák, hogy kiből milyen kép alakul ki egy adott országról. Ezt saját munkám során is nagyon fontosnak tartom, hiszen ha jó benyomást teszünk a másikra, akkor ezzel „egyházimázt” is építünk. Zárójelben jegyzem csak meg, hogy a Nyugat-Európában élőkkel beszélgetve többször előkerül a Magyar Gárda, illetve a szélsőjobbvesztély ügye, amelynek főként a *Die Zeit* című újságban megjelent, Magyarországot egyoldalúan megvilágító cikk és az ehhez hasonló írások is okai. Ilyenkor igyekszem mindig elosztani a félreértéseket: az egyoldalú tájékoztatás a felelős azért, hogy sokszor csak ezeknek a valóban létező, ám sok más problémához képest perifériális jelenségeknek a híre jut el külföldre, és hogy ezek összemosódnak a jó szándékú, békességre vágyó emberek akaratával. Nem beszélve arról, hogy sajnos a nyugat-európai újságírók is gyakran szívesen al-

kotnak leegyszerűsített képet a megtanulhatatlan nyelvű, mégis közeli kelet-közép-európai országról.

– Mi az, ami leginkább meghatározza a külügyi osztály mindennapjait mostanában?

– Három előttünk álló rendezvényt említenék: a Lutheránus Világszövetséggel és az Evangélikus Hittudományi Egyetemmel együtt szervezzük az *Egyház és állam a tranzitországokban* elnevezésű nemzetközi konferenciát, amely június 26. és 29. között lesz az egyetemen. Néhány nappal ez után kezdődik a sopróni *Határnyitás '09* szimpózium, melyre szeretettel várjuk a jelentkezőket határainkon túlról is. Ezen a nagyszabású rendezvényen jelen lesz többek között *Németh Miklós* is, aki a húsz évvel ezelőtti események idején a kormányfői tisztséget betöltötte. A harmadik fontos rendezvény néhány hónap múlva esedékes, szervezése már javában zajlik: november 16-tól 18-ig

Révfülpön konferencia keretében emlékezünk a Lutheránus Világszövetség 1984-es budapesti világyűlésének huszonötödik évfordulójára.

– Végül egy kicsit személyesebb kérdés: a határon túli és a külföldre szakadt magyar evangélikusok pásztoralása véleménye szerint mennyiben „külügy” és mennyiben „belügy”?

– Természetesen mindkettő egyszerre. Ugyanakkor a határon túl élő magyarok helyzetét nem tekinthetem külügynek, hiszen számomra minden magyar magyar, függetlenül attól, hol él. Így a munkám során is mindig előnyben részesülnek ezek az ügyek. A földrajzi meghatározottságokból kifolyólag azonban mégiscsak külügyként kell értelmezni bizonyos dolgokat. Én az együttműködés és a támogatás szükségességét érzem a legfontosabbnak, és az összefogást, amely révén más fórumokon, például nemzetközi konferenciákon közös álláspontot képviselünk, hogy mások előtt is látsszon: összetartozunk.

SZÜCS PETRA

ÚTITÁRSUNK, A BIBLIA

Mi kerül a tenger mélyére?

Mikeás próféta könyve

Alig tudunk valami biztosat mondani ennek a könyvnek a szerzőjéről. Már csak a szép neve – azt jelenti: „Ki olyan, mint az Isten?” – után se indulhatunk el a felfedezésére, hiszen az *Ótestamentum* legalább hat helyen említi Mikeást, de mindig más és más személlyel kapcsolatban. Legvalószínűbbnek tűnik, hogy a mi Mikeásunk az a próféta, akit Aháb király kérdezett meg egyszer, hogy viseljen-e háborút. Innen tudjuk meg, hogy Mikeás Jimla vagy Jemla fia, akinek az a híre, hogy királyának mindig csak rosszat jövendöl (*2Kron 18,7-8*).

Könyve elején azt olvassuk, hogy Móresetből származik. Mivel ez a szó „birtokot” jelent, 1,14-hoz fordulunk segítségért. Kiderül, hogy Gát filiszteus város mőresetje, azaz birtoka volt az ő szülőhelye. Mikeás többet segít azaz, hogy elmondja, melyik korban élt: Jótám, Aház és Ezékiás királyok idején működött. Ha pedig a *Krónikák könyvét* kérdezzük meg, akkor már ezek elődje, Aháb király idején is tevékenykedett prófétaéknak. Ezek pedig mind a Kr. e. 9. században éltek és uralkodtak. *Jeremiás könyvében* is van utalás a „móreseti Mikeás”-ra, aki Ezékiás júdeai király idejében megjövendölte, hogy „a Siont felszántják, mint a mezőt, Jeruzsálem romhalma lesz, a templomhegy pedig erdő magaslata” (*Jer 26,18*). És ezt meg is találjuk Mik 3,12-ben.

Mikeás könyve elárulja, hogy igen kemény idők voltak ezek. Szanhérib asszír király lerombolt mindent, ami hódító útjába került. Az ország nagy területeit eladta a filiszteus városoknak, és Jeruzsálemet is elfoglalta. Lehet, hogy Mikeás prófétaársával, Ézsaiással együtt maga is átélte a város teljes lerombolását (*Ézs 10,28-32*). Nem lehet hát csodálkoznunk, hogy könyve nem tartozik az *Ótestamentum* legbiztatóbb iratai közé. Ostorozza a gazdagokat, jog után kiált a nép számára, elidőzik az Úr napja sötét ábrázolásánál. De mégis reménykedik abban, hogy Isten népe megtisztulása még megelőzheti ezt a napot. Bár eljőhet még a büntetés ideje, mert a gonosz népek méltán kell bűnhődnie.

Mikeás könyvének néhány részlete azonban különösen is felhívta magára a korai kereszténység figyelmét. Például a napkeleti bölcsék esetében. Emlékszünk, hogy a betlehemi csillagot követő keleti bölcsék (népiesen háromkirályoknak nevezték el őket) Heródeshez fordultak, hogy a zsidók megszületett királya felől érdeklődjenek. Ezzel persze zavarba hozták a királyt, aki sietve szaktanácsadóhoz fordult. Fel is világoztatták őt, mégpedig egy *Mikeás könyvből* vett idézettel: „Te pedig, Betlehem, Júda földje...” – így áll ez Mt 2,5-6-ban. *Mikeás könyve* ezt a körülbelül idézett mondatot még kiegészíti azzal, hogy a megszületendő uralkodni fog, és hogy öröktől fogva való lesz. Szól még a szülő asszonyról, a honfitársak hazatértéről és hogy ennek az újszülöttnak a hatalma az egész földre kiterjed majd. Végül hozzáteszi, hogy „ez lesz a békesség!” (*Mik 5,1-4*).

Hogy is lehetett volna ez másképpen, mint hogy az első keresztények természetesen látják Jézusunk születésében látták ennek a próféciának a beteljesedését! Hogy ő „asszonytól született” (*Gal 4,4*), hogy ő a kezdet és a vég, az alfa és az ómega (*Jel 1,8*), hogy ő a jó pásztora népének (*Ján 10,11*), s hogy neki adatott minden hatalom mennyen és földön (*Mt 28,18*). Ezért hirdethették bizvást a misszióban, hogy „ő a mi békességünk” (*Ef 2,14*). Már csak ezért is tekintélye volt a kereszténység köreiből *Mikeás könyvének*.

Ugyancsak megakad a tekintetünk a könyv azon részén, ahol Istennek „pere van népével” (*6,1-8*). Joggal kérdezi Isten, hogy a nép miért feledkezett meg róla és arról, amit ő tesz értük. Kiengeszthet-e áldozatokkal, akár fiaik odaszánásával? De Isten nem ezt várja el tőlük. Csak hármat kíván, ami egyszerűen hangzik, de megkerülhetetlen: tartsák meg a törvényt, törekedjenek szeretetre, és Isten előtt álljanak meg alázattal (*6,8*).

A próféta tudja, hogy ezt nem egyszerű megtartani. Nem fest ezért álomképeket. Magára nézve is fontosnak tartja helyzetét az Isten előtt. Belátja, hogy „az Úr haragját kell hordoznom”, de ugyanakkor vallja, hogy ugyanaz az Úr „kivisz a világosságra, és gyönyörködöm igazságában” (*7,9*). Soha nem feledhetjük el, hogy „Istent félnünk és szeretnünk kell”, ahogy *Luther* minden parancsát magyaroztatással kezdte. Mert aki csak szerető Istent kívánna, az legfeljebb valami jóindulatú atyácskáról álmodik. Aki viszont csak a büntető és haragvó Istennel viaskodik, az soha nem tapasztalja meg az Istenrel való közösség szépségeit.

Végül igen sok, bűnökkel és terhekkel gyötört embernek a szívét melengette már meg *Mikeás könyve* az utolsó verseivel, ahol a bűnbocsátó, kegyelmes és hűséges Isten áldja. Ki ne emlékezzen szívesen és hálával az itt használt képre? „*Újra irgalmas lesz hozzánk, eltapossa bűneinket, a tenger mélyére dobja minden vétünköt!*” (*7,19*) Olyan mélyre, ahol már elveszítik terhelő súlyukat! S ezek bizony már újtestamentumi mélységek-magasságok, amelyeket már csak Jézus Krisztus vigasztaló biztatása múl felül: „...megbocsáttattak a te bűneid. Eredj el békességgel.” (*Mk 2,5 és Jn 8,11*)

Hogyne köszönnénk meg Mikeás megelőlegezett evangéliumi jó hírét!

GÉMES ISTVÁN

Fohász

Uram, nem csodáért és látomásokért fohászok, csak erőt kérek a hétköznapihoz. Taníts meg a kis lépések művészetére! Tégy leleményessé és ötletessé, hogy a napok sokféleségében és forgatagában idejében rögzítsem a számomra fontos felismeréseket és tapasztalatokat! Segíts engem a helyes időbeosztásban!

Ajándékozz biztos érzéket a dolgok fontosságai sorrendjének, elsőrangú vagy csak másodrangú fontosságának megítéléséhez! Erőt kérek a fegyelmességhez és mértéktartáshoz, hogy ne csak átfussak az életem, de értelmesen osszam be napjaimat, észleljem a váratlan örömeiket és magaslatoikat!

Órizz meg attól a naiv hittől, hogy az életben mindennek simán kell mennie! Ajándékozz meg azzal a józan felismeréssel, hogy a nehézségek, kudarcok, sikertelenségek, visszaesések az élet magától adódó ráadásai, amelyek révén növekedünk és érlelődünk!

Küldd el hozzám a kellő pillanatsában azt, akinek van elegendő bátorsága és szeretete az igazság kimondásához! Az igazságot az ember nem magának mondja meg, azt mások mondják meg nekünk.

Tudom, hogy sok probléma éppen úgy oldódik meg, hogy nem teszünk semmit. Kérlek, se-

gíts, hogy tudjak várni! Te tudod, hogy milyen nagy szükségünk van a bátorságra.

Add, hogy az élet legszebb, legnehezebb, legkockázatosabb és legtörékenyebb ajándékára méltók lehessünk!

Ajándékozz elegendő fantáziát ahhoz, hogy a kellő pillanatsában és a megfelelő helyen – szavakkal vagy szavak nélkül – egy kis jószágot közvetíthessek!

Órizz meg az élet elszalasztásának félelmétől! Ne azt add nekem, amit kívánok, hanem azt, amire szükségem van! Taníts meg a kis lépések művészetére!

ANTOINE DE SAINT-EXUPÉRY

HÍREK, KITEKINTÉS

London, Nagy-Britannia. Külön imát költött a pénzügyi és gazdasági válság miatt elbocsátottak számára az anglikán egyház. Címe: Könyörgés a feleslegesnek nyilvánítottaknak. „Hallgasd meg, ahogy összezavarodva kiálltok, segíts tisztán gondolkodnom, és nyugtasd meg lelkem” – szól az ima. Egy másik az azoknak a lelken próbál könnyíteni az egyház, akiknek ugyan megmaradt a munkahelyük, ám feszültek, és büntudatot éreznek elbocsátott kollégáik miatt. „Ki lesz a következő? Miként birkózom meg a növekvő munkahelyi nyomással?” – emelt ki részletet a Reuters ebből az imádságból. Becslések szerint az idén hatszáz ezren veszítik el állásukat Nagy-Brianniában.

Stuttgart, Németország. Ünnepegyesorozat keretében emlékeztek meg Württemberg német tartomány evangélikusai a reformáció 475 évvel ezelőtti bevezetéséről. Ulrich herceg (1487–1550) a száműzetésben ismerkedett meg Luther tanításával, majd Hesseni Fülöp gróf segítségével 1534-ben kiűzte a császári csapatokat országból, amely által lehetővé vált a reformáció bevezetése.

Bejrút, Libanon. A világ legrégebbi arab nyelvű evangélikus gyülekezete a libanoni fővárosban él és dolgozik. „Filemon-terv” néven menekülteket segítéző, tanácsoló szolgálatot indított, amely főleg szudáni menekülteket gondoz.

Mangalore, India. 175 évvel ezelőtt érkeztek Indiába a Bázeli Missziótársaság első misszionáriusai. Ebből az alkalomból ünnepségre került sor. Az előadók hangsúlyozták, hogy a misszionáriusok munkája milyen fontos volt India fejlődése szempontjából.

Ramallah, Palesztina. A Gázai övezet elleni hadműveletek mintegy ezerháromszáz ember életébe kerültek, és nagy veszteséget okoztak a szentföldi turizmusnak is. Nemrégiben egy palesztin szervezet alakult, amely az izraeli hatóságokat igyekszik meggyőzni arról, hogy a turizmusból származó előnyökből nekik is „kijár”. A Szentföldre utazó turisták kilencvenöt százaléka soha nem lép palesztin területekre, mert oda csak az izraeli hatóságok engedélyével lehet eljutni.

Stuttgart, Németország. A tartományi kormány javasolta Jehova tanúinak egyházként való elismerését. Ez igen nagy ellenállásba ütközött. Az evangélikus egyház óvott Jehova tanúinak felértékelésétől. Az uralkodó párt képviselője szerint nem ismerhető el az a közösség, amely „a demokratikus választásokat megveti, az egyéni szabadságról hallani sem akar, és tagjai számára még súlyos esetekben is tiltja a vértömlesztést”. Az ilyen csoportot felelőtlennek lenne mindazokkal a jogokkal felruházni, amelyekkel az egyházak rendelkeznek.

Ostfildern, Németország. A Hamburgi Egyetem evangélikus teológiai karán tanító római katolikus Otto Hermann Pesch *Katolikus dogmatika* címmel jelentette meg legújabb könyvét. Alcíme sokat elárul a szerző hozzáállásáról: „Ökumenikus tapasztalatok alapján”. Pesch személye és tapasztalatai nagyban hozzájárulnak ahhoz, hogy mind a katolikusok, mind

az evangélikus tanításokat mindig két oldalról mérlegelje.

Washington, USA. Egy közvélemény-kutatás szerint minden második amerikai polgár legalább egyszer cserélt vallási felekezetet élete folyamán. Jelenleg minden hatodik amerikai már vallási hovatartozás nélkül él.

Berlin, Németország. Új püspököt választott a Berlin–Brandenburg–Oberlausitzi Evangélikus Egyház az ötvennégy éves Markus Dröge személyében. Az eddig Koblenzben dolgozó lelkész a nagy tekintélyű, most nyugdíjba vonuló Wolfgang Huber püspök utódja lesz.

Bonn, Németország. Elgondolkodtató adatokkal szolgált a bonni kutatóközpont a világszerte virágzó fegyverkereskedeletről. Miközben a Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet tagországai 920 milliárd dollárt költenek fegyverekre, addig alig 100 milliárd dollárt fordítanak fejlesztési célokra.

Stuttgart, Németország. A Württembergi Evangélikus Egyházban negyven év óta dolgoznak női lelkészek. Igen hosszú volt az út, amíg a lelkészséget mint tipikus férfifoglalkozást sikerült átalakítani és gazdagítani.

Addisz-Abeba, Etiópia. Az afrikai kontinens leggyorsabban növekvő evangélikus egyházai között még mindig a Mekane Yesus Egyház áll az élen. 2008-ban 17 millió fölé küszöb a taglétszáma, mert egy év alatt 158 047 új tagot vett fel soraiba.

Würzburg, Németország. Ez év májusában új fejezet nyílt a német protestantizmus történetében. Először ült össze közös tárgyalásra a nyolc lutheránus egyházat és a református egyházakat egyesítő szövetség – a VELKD és az UEK – az ország mind a huszonkét tag-egyházát összefogó EKD-val, azaz a Német Evangéliumi Egyházszövetség vezetőivel.

Jereván, Örményország. Az örmény ortodox keresztények nem tartanak igényt a nyugatról beáramló „különböző színezetű prédikátorok” szolgálatára. Ezzel a megokolással nyújtott be három képviselő törvényjavaslatot a parlamentben. Csak olyanok működését engedné meg ez a javaslat, akik „Jézus Isten voltát és a Szentháromságot elismerik”. Főleg a Jehova tanúi ijesztettek rájuk, akik a vértömlesztést tiltják. Emiatt egy év alatt állítólag több mint négyszáz ember követett el öngyilkosságot.

Tartu, Észtország. Gyászünnepségeket rendeztek abból az alkalomból, hogy kilencven évvel ezelőtt bolsevista forradalmárok harminckét balti német evangélikus lelkészt mészároltak le Rigában és Tartuban.

Bukarest, Románia. A parlament jogi bizottsága javaslatot készített, melynek értelmében mindig csak a többségi egyház kapja vissza az elköszönt egyházi javakat, ha egy településen román ortodox és görög szertartású, Rómát elismerő katolikus egyház is van. Ha ebből törvény lenne, az azt jelentené, hogy a Rómához hű görög szertartású katolikusok mindenütt ugyanúgy a

rövidebbet húznák, mint a diktátura idején, amikor valósággal bekenyszerítették őket az ortodox államegyházba, amely a vagyontuk is bekebelezte.

Moszkva, Oroszország. A sztálinizmus terhes öröksége? 887 ezer ember ül az állami börtönökben, közülük 730 ezer úgynevezett „javítóintézetekben”. Nyolcezer-öt-száz fiatalokot ítélték „javításra” és 63 ezer a fogva tartott nők száma. Miattuk 797 gyermeket „gyerekotthonokban” gondoznak.

Rozsnyó, Szlovákia. Vladimír Filo lett a római katolikus Rozsnyói Egyházmegye új püspöke. Beiktatásán Erdő Péter magyarországi érsek reményét fejezte ki, hogy az új püspökkel – aki jól beszél magyarul – talán megoldódik a száz-ezer szlovákiai magyar római katolikus anyanyelvi gondozása is.

Mukdahan, Thaiföld. Tizen-nyolc lutheránus gyülekezet képviselője tárgyalt a szorosabb együttműködésről és hittérítő tevékenységük fokozásáról. Ter-
vük szerint az eddigi létszámuk több mint ötven százalékkal szeretnének egy éven belül emelni. Az ország 63 millió lakosának csupán egy százaléka keresztény.

Lima, Peru. Nilton Giese-t, a brazil evangélikus egyház egyik lelkészét választották meg a Latin-amerikai Egyházak Tanácsának új elnökévé. A tanács székhelye az ecuadori Quitóban van, és száz-negyven dél-amerikai és karibi egyházat képvisel.

Bréma, Németország. Az idei evangélikus egyházi napokon eldöntötték, hogy 2011-ben Drezdában, 2013-ban pedig Hamburgban találkoznak újból az evangélikusok. A római katolikusok úgynevezett katolikus napok nevű rendezvényére 2012-ben kerül sor Mannheimben. 2010-ben ökumenikus napokat rendeznek Münchenben.

Wiesbaden, Németország. A muszlim Navid Kermanit jelölték a hesseni tartományi kultúrdíjra. A jelölt a kereszttről szóló keresztény tanítást nyilvánosság előtt „istenkáromlás”-nak és „bálványimádás”-nak csúfolta. Karl Lehmann bíboros, mainzi püspök és Peter Steinacker volt hesseni evangélikus egyházelnök heves tiltakozása következményének is betudható, hogy végül visszavonták Kermani jelölését.

Rio de Janeiro, Brazília. Ötven évvel ezelőtti statisztikák szerint az ország lakosságának kilencven százaléka tartozott a római katolikus egyházhoz. Még az államvezetés is büszkén vallotta, hogy Brazília a világ „legkatolikusabb országa”. Arányuk azonban 2008-ra már hetven százalékra csökkent. Kutatók szerint évenként kétféle ember csatlakozik a pünkösdisták mozgalma valamilyen körhöz. Képviselőik a parlamentbe is bekerültek már, ahol „bancada evangélica”, azaz evangélikus frakció a nevük.

Berlin, Németország. A Német Történelmi Múzeumban nagyszabású kiállítás nyílt abból az alkalomból, hogy a protestáns világ Kálmán János genfi reformátor születésének ötszázadik évfordulóját ünnepli.

Összeállította: GÉMES ISTVÁN

AZ ÉLET KENYERE

„Mélységbe dobtál, a tenger közepébe, és áradat vett körül” (Jón 2,4)

A mélység lehetőség. Lehetőség az új-rakezdéshez, az újáteremtés intim aktusa, alkalom arra, hogy megújulj. A fogantatás és a meghalás csendje, az észrevehetetlen csodái, amely mindig a mélységben megy végbe. Lehetőség a találkozásra, a megtalálásra, hogy örömet leld önmagadban és abban, aki a Mélység és a Magasság. A találkozás a rá-találás örömeivel ajándékoz meg, a felelőtlenséget adja neked, hogy nem vagy egyedül...

A mélység titok. Az eredet, a kezdet archetípusa, amely belénk kövesedve őrzi a teremtetségünket, az első érintést, az ősfélelmet. A titokban megnyílik, feltárul, nyilvánvalóvá válik mindaz, ami addig rejtve volt. Megismerhetővé válnak a szavak, s beavatott leszel, ismerője a feleleteknek. Titoknok leszel, pap, az igazság tudója, mert a titok mindig az igazságot takarja, olyan igazságot, amely valóvá, valósággá lehet, de csakis ott, a mélyben.

A mélység közelség. Olyan, mint a suttagó szó vagy az ölelés, amely belénk hasít, megborzongat, átjár. A mélység van hozzánk a legközelebb – minden más csak látszat –, a mélység te magad vagy, s ott le-

hetsz a legközelebb valakihez, ott és akkor, amikor távol vagy a mélységben. S ott nem lehetsz más, nem lehet más, csak te és ő. A mélység összehoz, közelebb hoz embereket. Az emberiség egyetlen közös élménye: a mélység, a mély(s)ég titka.

A mélység szabadság. A megkötözöttség feloldozása, a gyónás misztériuma. A szabadság a megkönnyebbülés ünnepével és az első lélegzetvétellel bátorságával ajándékoz meg. A felszabadulás szárnyát adja, tágas térre helyezi lábadat, repülni tanít. A szabadság a bizalom merészségét, a szemtelen, gyermeki odaadást tárja elé.

A mélység szépség. Az alaktalan, megfoghatatlan szépség örökkévalósága. A fájdalom és az öröm etalonja; ideál, amely embertelenül fáj, ha itt van, de fáj a hiánya is. A mindent megszépítő távolság könnyed ígérekkel csábít, az idő röhögve néz velem farkasszemet, de én tudom: „A távolságot, mint üveg / golyót, megkapod...”, hogy rácsodálkozz szépségére, hogy ujjaid közé vedd, hogy a nap felé tartsd, hogy érezd simaságát, hogy gyermek légy.

CZÖNDÖR ISTVÁN

ÚTITÁRS

Magyar evangéliumi lap
Megjelenik hatszor egy évben
Kiadja a Magyar Evangélikus Konferencia (Maek)
1088 Budapest, Puskin utca 12. (telefon: +36 1/338-2302)

Felelős kiadó: Pröhle Gergely elnök
Felelős szerkesztő: Szűcs Petra
(telefon: +36 20/824-8854, e-mail: szucs.petra@freemail.hu)
Megrendelés, információ: Zászkaliczky Pál (e-mail: maek@lutheran.hu)

A lap ingyenes, a nyomda- és postaköltségre adományokat kérünk és elfogadunk.

Bankszámla: Magyar Evangélikus Konferencia, Budapest, Raiffeisen Bank
Bankszámlaszám (belföldről): 12010886-00146767-00100002
(külföldről) IBAN: HU 43 1201 0886 0014 6767 0010 0002
SWIFT: UBRTHUHB

